

KÄSITYKSIÄ POLIISIN ANTAMASTA VIRKA-AVUSTA SOSIAALIVIRANOMAI- SILLE LASTENSUOJELUTAPAUKSISSA YLÄ-SAVON ALUEELLA

Antti Hämäläinen AMK20153A

8/2017

Tiivistelmä

Tekijä Antti Hämäläinen		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK) / 2015-3	
Julkaisun nimi Poliisin antama virka-apu sosiaaliviranomaiselle lastensuojelutapauksissa		Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/ opetustiimi Heli Jalander/ Operatiiviset valmiudet		Opinnäytetyön muoto Laadullinen tutkimus	
Tiivistelmä Tässä opinnäytetyössä käsitellään poliisin antamaa virka-apua sosiaaliviranomaiselle ja erityisesti lastensuojelulle. Opinnäytetyössä käsitellään ensin virka-apusäännöksiä yleisesti ja sen jälkeen poliisin antamaa virka-apua nimenomaisesti sosiaaliviranomaiselle. Opinnäytetyössä tarkastellaan poliisin ja sosiaaliviranomaisen toimivaltasäännöksiä lastensuojeluun liittyen. Tutkimuksena on laadullinen tutkimus, jossa on haastateltu kahta sosiaaliviranomaista ja yhtä poliisimiestä liittyen poliisin antamaan virka-apuun sosiaaliviranomaiselle. Haastattelujen avulla on saatu vastauksia virka-aputehtäviä koskeviin haasteisiin ja siihen, miten virka-apu poliisilta sosiaaliviranomaiselle toimii Ylä-Savon alueella. Virka-apulainsäädäntö on sekä poliisi-, että sosiaaliviranomaisilla nykyään hyvin hallussa, kuitenkin siinä on hieman kehitettävää. Sosiaaliviranomaiset pitivät tärkeänä virka-apupyyntölomakkeen uudistamista. Opinnäytetyön tavoitteena on auttaa tunnistamaan virka-aputehtävän ja poliisin tehtävän erot sekä auttaa selvittämään virka-aputehtävien haasteita.			
Sivumäärä 33 + 2 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja vuosi Syyskuu 2017	Opinnäytetyökoodi (OPS) AMK2015ONT	
Avainsanat Virka-apu, sosiaaliviranomainen, lastensuojelu, poliisi, toimivalta			

Sisältö

1 JOHDANTO	3
1.1 Aiheesta tehdyt tutkimukset	4
1.2 Tutkimuskysymykset.....	4
2 Tutkimusmenetelmä.....	4
2.1 Teemahaastattelu	5
2.2 Haastattelun analyysi.....	6
2.3 Materiaalinen hankinta ja käsittely.....	6
3 virka-apu	7
3.1 Poliisin antama virka-apu	7
3.2 Virka-apupyyntö.....	9
3.3 Toimivalta virka-apua annettaessa	10
3.4 Voimankäyttö virka-aputilanteissa	10
4 Lastensuojelu.....	11
5 Virka-apu sosiaaliviranomaiselle	12
5.1 Poliisitehtävän ja virka-aputehtävän ero	12
5.2 Sisään pääsyn turvaaminen	13
5.3 Karanneet lapset	13
5.4 Kuljetuksen turvaaminen.....	14
5.4.1 Poliisihallituksen ohje	15
5.5 Oikeusasiamiehen ratkaisuja	15
6 Sosiaaliviranomaisen omat toimivaltuudet	19
6.1 Huostaanotto ja kiireellinen sijoitus	19
6.2 Sisään pääsy	20
6.3 Kiinnittäminen.....	21
7 Haastattelut.....	21
7.1 Virka-aputehtävät	22

7.2 Virka-aputehtävien määrän kehittyminen	23
7.3 Virka-apupyyntö.....	23
7.4 Virka-avun haasteet ja kehittäminen	25
8 Pohdinta	27
8.1 Opinnäytetyö prosessi	27
8.2 Luotettavuus	28
8.3 Oppiminen	28
8.4 Johtopäätökset ja jatkokehitysideat	29
9 LÄHTEET.....	32
LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Poliisin tehtäväkenttä on laaja-alainen. Poliisin yleisimmät tehtävät ovat poliisille kuuluvien hälytystehtävien hoitaminen, rikosten estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharjintaan saattaminen. Kaikkiin poliisitehtäviin ei kuitenkaan liity rikosta ja virka-aputehtävät ovat tällaisista tehtävistä hyvä esimerkki. Tässä opinnäytetyössä käsitelläänkin virka-apua sosiaaliviranomaiselle.

Opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti suuresti toimivaltajärjestelmän tunneilla käsitelty virka-apu ja sen monimuotoisuus. Valitsin aiheekseni poliisin antaman virka-avun sosiaaliviranomaisille. Opinnäytetyössä keskitytään poliisin antamaan virka-apuun lastensuojelutapauksissa. Erityisesti minua kiinnostaa käytännön toiminta ja yhteistyö sekä yhteistyön haasteet. Myös sosiaaliviranomaisten omat toimivaltuudet ovat mielenkiintoinen asia. Tarkoituksena on käsitellä virka-apua myös siltä pohjalta ovatko tehtävät itseasiassa virka-aputehtäviä vai poliisin omia tehtäviä.

Aihe on ajankohtainen, koska sosiaaliviranomaiselle annettava virka-apu on vuodesta 2006 lähtien ollut kasvussa ainakin lastensuojeluun liittyen. Uutisen mukaan virka-apupyynnöt kuormittavat poliisia huomattavasti. (Yle 9.1.2014). Poliisi on pyrkinyt selkiyttämään virka-aputilanteita erillisellä ohjeella, koska virka-apupyynnöjä sosiaaliviranomaisilta tulee poliisille päivittäin. (Yle 17.1.2014) Virka-aputehtävät ovat poliisille yleisiä tehtäviä, joten niihin liittyvää lainsäädäntöä ja käytänteitä on hyvä tarkastella. Virka-apu sosiaaliviranomaiselle on myös ollut otsikoissa viime aikoina, joten uskon aiheen olevan ajankohtainen. (Keski-suomalainen 2016.) Opinnäytetyöni voi hyödyttää minua ja sen lukeneita tunnistamaan virka-avun ja poliisin oman tehtävän väliset rajat sekä mahdollisesti auttaa kehittämään yhteistyötä joiltain osin.

Pyrin rajaamaan aihetta paikalliselle tasolle niin, että opinnäytetyöstä käy ilmi paikallisen tason virka-apuun liittyviä seikkoja. Muun muassa miten virka-apua sovelletaan paikallisella tasolla, millaisia virka-aputehtäviä poliisille tulee, miten virka-aputehtävät pystytään hoitamaan ja millaisia ovat virka-avun haasteet. Tarkoituksena on haastattelujen kautta saada tietoa Iisalmen ja Ylä-Savon käytänteistä liittyen poliisiin ja sosiaaliviranomaisten virka-aputilanteisiin ja tutkia millaisia mahdollisia haasteita virka-apuun liittyy.

Työssäni määrittelen ensin virka-apusäännöksiä yleisesti ja niihin liittyvää lainsäädäntöä, jonka jälkeen keskityn poliisin antamaan virka-apuun sosiaaliviranomaisille. Käsittelen myös sosiaaliviranomaisten omia toimivaltuuksia tehtävien suorittamiseksi. Menetelmänä tässä opinnäytetyössä on laadullinen tutkimus, jota varten on haastateltu kolmea virka-apuasioiden parissa työskentelevää ihmistä.

1.1 Aiheesta tehdyt tutkimukset

Poliisin antamasta virka-avusta on tehty opinnäytetöitä aikaisemminkin. Teemu Lappalainen on tehnyt opinnäytetyön aiheesta poliisin virka-apu sosiaali- ja terveydenhoitoviranomaisille. Lappalaisen tekemä opinnäytetyö on vuodelta 2011, joten uusi tarkastelu voi olla paikallaan.

Muita opinnäytetöitä poliisin antamasta virka-avusta ovat Laura Janhusen, Vili Honkasen ja Maiju Heinän ja Noora Seppäsen tekemät opinnäytetyöt. Muut opinnäytetyöt liittyvät poliisin antamaan virka-apuun muun muassa ensihoidolle ja mielenterveyslain perusteella. Oma opinnäytetyöni keskittyy poliisin virka-apuun nimenomaisesti sosiaaliviranomaisille. Myös Tuija Kuusela-Korva on tehnyt pro gradu tutkielman poliisin ja lääkärin välisestä yhteistyöstä. Kaikki edellä mainitut tutkimukset liittyvät siis poliisin antamaan virka-apuun muille viranomaisille.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset, joihin pyrin työssäni vastaamaan ovat:

- Millaisia ovat virka-avun haasteet muun muassa toimivallan suhteen, onko virka-aputehtävä vai poliisin omaan tehtäväpiiriin liittyvä tehtävä?
- Miten virka-apu sosiaaliviranomaisten kanssa toimii paikallisella tasolla?

2 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössäni on laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan menetelmää, jolla pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. (Jyväskylän yliopisto 2015) Tässä opinnäytetyössä osana

laadullista tutkimusta käytetään asiantuntijahaastatteluita. Asiantuntijahaastatteluissa haastateltavilta pyritään hankkimaan tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai prosessista. Kiinnostuksen kohteena on nimenomaan tieto, jota asiantuntijalla on, ei niinkään asiantuntija henkilönä. Haastateltavien valinta perustuukin heidän asemaansa tai muuhun osallisuuteen tutkimuksen kohteena olevan ilmiön tarkastelussa. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 373-374.) Tässä opinnäytetyössä on tavoitteena asiantuntijahaastattelujen avulla kerätä tietoa poliisin antamasta virka-avusta sosiaaliviranomaisille. Haastattelut tehdään harjoittelupaikan eli tässä tapauksessa Iisalmen sosiaaliviranomaisille. Toisaalta virka-apukysymystä voisi ajatella myös oikeustieteellisenä tutkimuksena.

Haastattelujen tekeminen on valittu sen takia, että opinnäytetyössä tutkitaan tiettyä ilmiötä tai teemaa eli virka-apua sosiaaliviranomaiselle. Haastattelussa ollaan suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Yksi haastattelun eduista on aineiston keräämisen joustavuus tilanteen ja haastateltavan edellyttämällä tavalla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 204-205).

Koska opinnäytetyöni tarkoituksena on tarkastella virka-apuun liittyviä haasteita myös paikallisella tasolla, on järkevää haastatella paikallisia viranomaisia. Haastatteluja tehtiin kolme. Yksi haastateltavista on sosiaalityöstä vastaava henkilö ja toinen sosiaalipäivystäjä ja kolmas poliisi, joka on tekemisissä virka-aputehtävien ja pyyntöjen kanssa. Haastattelujen avulla keräsin tietoa sekä poliisilta, että sosiaaliviranomaisilta virka-aputilanteista, yhteistyöstä ja haasteista.

2.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa on tyypillistä, että haastattelun aihepiiri ja alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka järjestys ja muoto eivät välttämättä ole tiedossa. Teemahaastattelu on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208). Teemahaastattelussa edetään tiettyjen, asian kannalta keskeisten teemojen ja niihin liittyvien kysymysten varassa. Teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintaa asioista. Avoimuudessaan teemahaastattelu on lähellä avointa haastattelua. Teemahaastattelussa pyritään löytämään tutkimuksen tarkoitukseen liittyviä merkityksellisiä vastauksia ongelmanasettelun ja tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75). Teemahaastattelun etuna on se, että kerättävä aineisto muodostuu haastateltavan henkilön kokemuksista. (Tilastokeskus 2016)

Teemahaastattelussa pyritään löytämään vastauksia, joilla on merkitystä tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän kannalta. Etukäteen valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen eli tutkimuksesta jo tiedettyyn. (Tuomi & Sarajarvi 2013, 75).

2.2 Haastattelun analyysi

Aineistoa voidaan analysoida monella tapaa. Karkeasti analyysitavat voidaan jäsentää selittämiseen ja ymmärtämiseen pyrkivään analyysiin. Ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti laadullista analyysia ja päätelmien tekoa. Pääperiaatteena on kuitenkin se, että valitaan analyysitapa, joka vastaa ongelmaan tai tutkimustehtävään. Laadullisen tutkimuksen suhteen analyysi on haastavaa. Vaihtoehtoja on tarjolla paljon, eikä tiukkoja sääntöjä ole olemassa. Tutkija tekee valintoja jo aineistoon tutustuessaan. Tavallisia laadullisen aineoston käsittelytapoja ovat teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 224).

Tässä opinnäytetyössä käytetään haastattelun analysoinnissa teemoittelua, sillä tutkimuksesta pyritään löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiin, jotka liittyvät tiettyihin teemoihin. Teemoittelussa pyritään selvittämään, mitä teemasta on sanottu tai mitä asioita siihen katsotaan sisältyvän. Ideana on myös etsiä aineistosta tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Kajaanin ammattikorkeakoulu)

2.3 Materiaalinen hankinta ja käsittely

Materiaalin hankinta alkoi perehtymällä aiheita koskevaan kirjallisuuteen. Kirjallisuutta aiheesta löytyi kohtalaisesti sekä poliisilakiin liittyvän kirjallisuuden ja lastensuojeluun liittyvän kirjallisuuden osalta. Perehdyin myös aiheita koskeviin lakiteksteihin. Pyrin materiaalin hankinnassa siihen, että materiaali olisi ajantasaista ja näin ollen luotettavaa. Kirjallisuudesta kokosin aiheita käsittelevän teoriaosuuden. Haastattelujen tekeminen alkoi haastateltavien valinnalla ja valitsinkin luonnollisesti haastateltavaksi oman harjoittelupaikkakuntani sosiaaliviranomaisia. Lisäksi tein haastattelun päällystööni kuuluvalla poliisimiehelle, joka päättää virka-avun antamisesta päivittäin.

Ennen haastatteluja oli haettava tutkimusluvat haastatteluiden tekemiseksi. Tutkimuslupa hakemuksen tein ensiksi Ylä-Savon Sote:en, josta sain myöntävän päätöksen tutkimuksen

tekemiseksi ja sosiaaliviranomaisten haastattelemiseksi. Lupien myöntämisen jälkeen täytyi sopia haastatteluajankohdat ja tehdä loputkin kysymykset valmiiksi.

Haastateltavat valikoituivat heidän ammattinsa ja asiantuntiuutensa kautta. Haastateltavat ovat tehneet pitkään töitä virka-apuasioiden parissa ja heillä on käsitys pidemmältä aikaväliltä, miten virka-apuasiat ovat muuttuneet. Ensimmäisen haastateltava oli miespuolinen sosiaalipäivystäjä Iisalmesta, joka on tehnyt työtä 12 vuotta. Yhteensä virka-uraa sosiaalipuolella hänelle on kertynyt 14 vuotta.

Toinen haastateltava oli perhesosiaalityön esimies, jolla on työkokemusta sosiaalityön puolelta 35 vuotta. Hän on työskennellyt virka-uransa Itä-Suomessa ja suurimmaksi osaksi Ylä-Savon alueella.

Aineiston käsittelyssä pyrin löytämään haastateltavien vastauksista tutkimuskysymyksiin ja aiheen teemaan sopivia vastauksia. Vastauksista pyrin löytämään tutkimuskysymysten kannalta tärkeimmät kohdat ja teeman mukaisesti tekemään niistä tiiviin yhteenvedon. Tärkeimmät haastattelun teemat liittyivät nimenomaisesti tyypillisimpiin virka-aputehtäviin, virka-aputehtävien määrän kehittymiseen, virka-aputehtävien haasteisiin ja itsessään virka-apu-pyyntöön.

Haastatteluja ei ole litteroitu, vaan vastaukset teemoihin on pyritty löytämään muistiinpanojen ja haastatteluäänitteiden avulla. Haastattelut kestivät kukin noin puoli tuntia, jonka aikana sain vastaukset esittämiini kysymyksiin.

3 VIRKA-APU

Virka-avulla tarkoitetaan sitä, että eri viranomaiset ikään kuin lainaavat toisen viranomaisen toimivaltuuksia jonkin hallintotoimenpiteen suorittamiseksi. Toisin sanoen virka-avun antaja käyttää omia toimivaltuuksiaan virka-avun pyytäjän hallintotoimenpiteen toteuttamiseksi. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 442)

3.1 Poliisin antama virka-apu

Poliisin tehtäviin kuuluvat oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamisen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen, rikosten ennalta estämisen, paljastamisen, selvittämisen ja syyteharkintaan saattamisen lisäksi myös muita tärkeitä tehtäviä. Poliisin on muun muassa

toimittava yhteistyössä turvallisuuden ylläpitämiseksi muiden viranomaisten kanssa ja suoritettava sille laissa erikseen säädetty tehtävät sekä annettava jokaiselle tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. (PoL 1:1)

Poliisin antamasta virka-apusta säädetään poliisilain 9. luvun 1 §:ssä. Poliisin tulee antaa virka-apua toiselle viranomaiselle, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on myös annettava virka-apua muulle viranomaiselle tämän valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Virka-apusta päättää päällystöön kuuluva poliisimies, jollei laissa muuta säädetä. (PoL 9:1)

Virka-avulla tarkoitetaan siis sitä, että virka-apua antava viranomainen käyttää omia toimivaltuuksiaan, jotta toinen viranomainen eli virka-avun pyytäjä pystyy suorittamaan oman tehtävänsä. Voidaankin puhua niin sanotusti toisen viranomaisen toimivaltuuksien ”lainaamisesta”. Virka-apua voidaan lisäksi jaotella kahteen eri osa-alueeseen eli oikeuksia turvavaksi tai vaaroja torjuvaksi ja toisaalta velvollisuuksien täyttämiseen pakottavaksi poliisin käytettävissä olevin keinoin. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 442).

Ennen kuin virka-apua voidaan antaa, virka-avun antamisen edellytysten on täytyttävä. Virka-avun antamiseen edellytetään, että hallintotoimi, johon virka-apua pyydetään, kuuluu virka-avun pyytäjän tehtäväpiiriin. Myös virka-avun antajalla tulee olla toimivalta avustaakseen pyydetyssä toimessa. Virka-avussa siis yhdistetään kaksi toisiinsa liittyvää hallintotoimenpidettä. Virka-avun pyytäjän toimivaltaan kuuluva toimenpide on ensisijainen ja virka-avun antajan toimenpide on avustava toteuttamistoimenpide. Virka-avun tulee aina perustua nimenomaiseen säännökseen, nykykäsityksen mukaan tällaisten säännösten tulee olla lakitasoisia. Virka-apusäännöksiä on laissa satoja. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 442).

Poliisi antaa virka-apua silloin kun niin erikseen laissa säädetään ja silloin kun toimivaltaista viranomaista estetään suorittamasta omaa valvontavelvollisuuden toteuttamista. Tällöin poliisi siis avustaa virka-avun pyytäjän toimivaltaapiiriin kuuluvan tehtävän suorittamista käyttämällä poliisin toimivaltuuksia. Poliisilla on käytössään sellaista toimivaltaa, jota muilla viranomaisilla ei ole. Esimerkiksi voimakeinojen käyttö ja yksityisen vapauteen puuttuminen ovat tällaisia. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 443-444).

Hallituksen esityksessä mainitaan neljä edellytystä virka-apun antamiselle. Hallituksen esityksen mukaan virka-apun antaminen edellyttää, että kyseessä on virka-apun pyytäjän toimivaltapiiriin kuuluva toimenpide, jolla mahdollisesti puututaan yksityisen oikeusasemaan. Virka-apun antamisesta löytyy erityissäännös tai kysymys on virka-apun pyytäjän lakiin perustuvasta valvontavelvollisuuden toteuttamisesta. Edellytykset virka-avulle ovat käsillä myös silloin, kun virka-apun pyytäjää estetään suorittamasta omaa virkatoimeaan tai poliisin toimivaltuuksia tarvitaan esteen poistamiseksi. (HE 57/1994) Poliisi antaa virka-apua lukuisille eri viranomaisille, näihin viranomaisiin kuuluvat muun muassa tulliviranomaiset, rajavartiolaitos, ensihoito ja sosiaaliviranomaiset.

Virka-apun antaminen on toissijaista. (Ylijärvi, 3) Tällä tarkoitetaan sitä, että virka-apun pyytäjän toimenpide tai asia on ensisijainen ja virka-apun antajan toimenpide toissijainen. Esimerkkinä voidaan ajatella tilannetta, jossa sosiaaliviranomainen on tehnyt päätöksen lapsen huostaanotosta ja tiedetään etukäteen, että lapsen huoltaja käyttäytyy todennäköisesti aggressiivisesti eikä halua luovuttaa lasta vapaaehtoisesti. Tällöin sosiaaliviranomainen voi pyytää poliisilta virka-apua tilanteen turvaamiseksi ja hallintotoimenpiteen suorittamiseksi ilman häiriöitä. Poliisi siis turvaa tilanteen ja poliisin toimenpide on toissijainen verrattuna sosiaaliviranomaisen toimenpiteeseen (huostaanotto), joka on ensisijainen toimenpide. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 450)

3.2 Virka-apupyyntö

Virka-apupyyntöä muodosta ja sisällöstä ei ole varsinaisia säännöksiä. Yleensä virka-apupyyntö tehdään kirjallisesti. Myös suullisesti tehty virka-apupyyntö on siis pätevä ja esimerkiksi kiireellisissä tapauksissa virka-apupyyntö saatetaan esittää puhelimitse. Virka-apun pyytäjän tulee virka-apupyyntöä tehdessään yksilöidä hallintotoimi, johon virka-apua pyydetään ja millaisesta virka-avusta on kysymys. Virka-apupyyntöä on myös kerrottava virka-apuun liittyvät olosuhteet ja tarvittaessa myös selventävät asiakirjat. Virka-apun antaja voi myös pyytää selventäviä asiakirjoja. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 447.) Virka-apun pyytäjän on tunnettava oma toimivaltapiirinsä eli se mihin virka-apua pyydetään. Virka-apun antamisesta päättävälle ei siis aseteta kovin laajaa vastuuta virka-apupyyntöä laillisuudesta. Selvät lainvastaisuudet ovat kuitenkin eri asemassa. Tulkintakysymykset liittyen virka-apupyyntöön ovat virka-apun pyytäjän vastuulla. (Ylijärvi, 4) Sellaisissa tapauksissa, joissa pyydetty virka-aputoimenpide on selvästi lainvastainen, tulee poliisin kieltäytyä antamasta virka-apua. Kuten edellä mainittiin, tulkintakysymykset ovat virka-apun

pyytäjän vastuulla. Poliisi voi kuitenkin tällaisissa tapauksissa pyytää tarkentavaa selvitystä asiasta. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 448.)

”Päätöksen virka-avun antamisesta tekee päällystöön kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä.” (PoL 9:1.2) Lähtökohtaisesti päätöksen virka-avun antamisesta tekee siis päällystöön kuuluva poliisimies, koska ennen päätöksen tekemistä on mietittävä ovatko virka-avun edellytykset täyttyneet.

3.3 Toimivalta virka-apua annettaessa

Lähtökohtaisesti poliisilla on oikeus käyttää poliisilain toimivaltuuksia virka-aputehtäviä suorittaessaan. Myös voimakeinojen käyttö on tarvittaessa mahdollista virka-aputilanteissa. Osa toimivaltuussäännöksistä löytyy niistä laista, jotka sisältävät erityissäännöksen virka-avun antamisesta. Poliisin tulee noudattaa yleisiä säännöksiä myös virka-aputehtävillä. Esi-merkkinä yleisistä säännöksistä ovat vähimmän haitan periaate ja toimenpiteen perusteen ilmoittaminen kohteena olevalle henkilölle. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 447- 448)

3.4 Voimankäyttö virka-aputilanteissa

Poliisilain 2 luvun 17§:ssä säädetään poliisin voimankäytöstä. Lähtökohtaisesti poliisimiehellä on oikeus voimankäyttöön kaikissa poliisin tehtävissä, johon on toimivallan puitteissa ryhdytty. Useimmiten voimankäyttötilanteet tulevat esiin erilaisissa kenttätehtävissä. Voimankäyttö voi tulla kyseeseen myös kiinniottotilanteissa tai erilaisia pakkokeinoja käytettäessä. Voimakeinojen käytön tulee perustua lakiin ja poliisilain 2 luvun 17§ tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin, jotka ovat:

- Vastarinnan murtaminen
- Henkilön paikalta poistaminen
- Kiinniottamisen toimittaminen
- Vapautensa menettäneen pakenemisen estäminen
- Esteen poistaminen
- Välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estäminen (PoL 2:17)

Pohjalla tulee aina olla virkatehtävä, jota poliisimies suorittaa.

Näin ollen voimakeinojen käyttöä ei ole määritelty mihinkään tiettyntyyppiseen virkatehtävään ja myös virka-aputehtäviä suorittaessaan poliisilla on oikeus voimakeinojen käyttöön,

mikäli edellä mainitut kriteerit täyttyvät. Virka-aputehtävät, joissa poliisi voi käyttää voimakeinoja, ovat muun muassa sellaisia, joissa toinen viranomainen on kohdannut vastarintaa tai on todennäköistä, että vastarinta tulee kysymykseen.

4 LASTENSUOJELU

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tehtäviin kuuluu lukuisia eri tehtäviä aina lapsesta vanhuksiin asti. Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuitenkin enemmän sosiaalihuollon ammattihenkilöihin, jotka ovat tekemisissä lastensuojelun kanssa.

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. (Lastensuojelulaki 1§).

Lastensuojelulla pyritään varmistamaan hyvän lapsuuden edellytykset koko lapsiväestölle. (Taskinen 2010, 7.) Lähtökohtana on, että lapsen hoito ja kasvatusta ovat vanhempien vastuulla. Yhteiskunnan vastuulla on kuitenkin se, että lapsilla on asialliset kasvuolosuhteet ja se, että vanhemmat saavat tukea lastensa kasvatukseen. Lastensuojelun tarve alkaa silloin, kun lapsesta ei pidetä riittävän hyvää huolta (Taskinen 2010, 11). Tällöin on Suomessa yhteiskunnan velvollisuus puuttua perheen tai lapsen tilanteeseen. Tällaisissa tapauksissa lastensuojelun tehtävänä on turvata lapsen hyvinvointi. Apu ei siis aina ole vapaaehtoista, vaan lastensuojelulaki määrää lastensuojeluviranomaisen toimiin lasten suojelemiseksi. (Lastensuojelu.info)

Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut tiedon mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä arvioi sitten, onko mahdollinen lastensuojelutarve kiireellinen. (Lastensuojelulaki 26§)

Muun muassa poliisilla on ilmoitusvelvollisuus sosiaaliviranomaiselle, silloin kun poliisi on tehtävällään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, oma käyttäytyminen tai muut kehitystä vaarantavat olosuhteet edellyttävät mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä (Lastensuojelulaki 25§). Lastensuojelun sosiaaliviranomaisten toimivaltuuksia ja mahdollisuuksia turvata lapsen kehitys käsitellään myöhemmin.

5 VIRKA-APU SOSIAALIVIRANOMAISELLE

Sosiaalihuollon viranomaisella on oikeus saada tarpeellista virka-apua muilta viranomaisilta laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Tällaisesta virka-avusta säädetään laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Sosiaaliviranomaisen virka-apupyynnön tarkoituksena on saada apua poliisilta sellaisen laillisen virkatehtävän suorittamisessa, johon sosiaaliviranomaisella itsellään ei ole riittäviä keinoja. Virka-avun antamisessa voi myös olla kyse tilanteesta, jossa on epäiltävissä väkivallan tai vastarinnan uhkaa (Räty 2015, 383).

Sosiaaliviranomaisen on yksilöitävä virka-apupyyntö. Virka-apupyynnön yksilöimisellä tarkoitetaan sitä, että pyynnössä on nähtävänä virka-avun peruste ja se mihin lain kohtaan pyyntö perustuu. Ei siis riitä, että virka-apupyynnössä viitataan ainoastaan lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22 §:än. Tämä kyseinen säännös antaa sosiaaliviranomaiselle vain oikeuden pyytää virka-apua. (Räty 2015, 383).

5.1 Poliisitehtävän ja virka-aputehtävän ero

Poliisin hälytyspalvelualueeseen kuuluu suuri määrä erilaisia tehtävätyyppejä aina akuuteista rikostapauksista päihtyneisiin henkilöihin ja onnettomuuksiin. Poliisille kuuluu hälytystehtävien lisäksi myös lukuisa määrä erilaisia tehtäviä, joista on säädetty erityislainsäädännössä. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa erilaiset valvontatehtävät, kadonneet henkilöt ja etsintäkuulutettujen kiinniottaminen. Myös eri viranomaiset voivat antaa toimeksi poliisille tehtäviä virka-aputehtävien muodossa. (Helminen, Kuusimäki & Salminen 1999, 163).

Sosiaalihuollon piirissä olevat lapset voivat aiheuttaa poliisille tehtäviä itsessään jo ilman virka-aputehtävääkin. On tilanteita, joissa lapsen käytös on niin aggressiivista, että tehtävä voitaisiin luokitella jo poliisin omaksi tehtäväksi. Ajoittain sosiaalihuollon piirissä olevat lapset voivat olla itsetuhoisia ja aiheuttaa siten poliisin oman tehtävän.

Myös sijoituslaitoksista karanneet lapset voitaisiin ajatella poliisin tehtävänä, johon liittyy kadonnut henkilö. Näin saatetaankin toimia, mikäli olosuhteet ja tilanne ovat sen kaltaisia, että lapsen voidaan katsoa kadonneen. Poliisihallitus on selkiyttänyt asiaa erillisellä ohjeella, josta enemmän jäljempänä. Tapauksissa, joissa ei ole täysin selvää se, onko kyse poliisin omasta tehtävästä vai virka-aputehtävästä olisi tehtävää suorittavan partion etukäteen hyvä tietää millä perusteella tehtävä suoritetaan. Tärkeintä on kuitenkin se, että tehtävä suoritetaan

tehokkaasti ja virka-apua pyytäneen viranomaisen toiminta saadaan turvattua. Laillisuusvalvonnan näkökulmasta virka-apupyynnön tulee olla oikeaoppisesti kirjattuna.

5.2 Sisään pääsyn turvaaminen

Sosiaalihuoltolain 41 §:n perusteella sosiaaliviranomaisella on oikeus päästä henkilön asuntoon sisälle, silloin kun henkilön sosiaalihuollon tarve on ilmeinen ja henkilön etu terveyden, kehityksen ja turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi sitä vaatii, eikä sosiaalihuollon tarve ole muutoin selvitettävissä. Kyseinen pykälä ei kuitenkaan anna sosiaaliviranomaiselle oikeutta käyttää voimakeinoja asuntoon pääsemiseksi, joten sosiaaliviranomaisen on tällaisessa tilanteessa pyydettävä poliisilta virka-apua. Virka-apu tulee pyytää, koska poliisi on tilanteessa toimivaltainen viranomainen. (Räty 2015, 386-387). Tällainen tilanne voi syntyä niin lapsen kuin vanhemman ihmisenkin kohdalla. Esimerkiksi kun sosiaaliviranomaisen tulee selvittää vanhuksen kotiooloja ja niissä selviämistä.

On myös mahdollista, että poliisin virka-apua tarvitaan tilanteessa, jossa oletetaan, että sosiaalihuollon tarpeen selvittäminen aiheuttaa vaaratilanteen. Käytettyjen keinojen on oltava suhteessa tavoiteltaviin päämääriin. (Räty 2015, 387).

5.3 Karanneet lapset

Lapsen ollessa huostassa tai sijoitettuna sijaishuoltoon, lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja olinpaikasta päättää sijaishuollosta vastaava toimielin. Tästä säädetään lastensuojelulain 45 §:ssä. Mikäli lapsi karkaa sijaishuoltopaikastaan, on arvioitava lapsen olosuhteita ja sitä onko lapsi vaarassa poistuessaan sijaishuoltopaikastaan. Jos henkilön on syytä olettaa kadonneen tai olevan vaarassa syntyy poliisille oma tehtävä, josta on säädetty poliisilain 1 luvun 1 §:ssä. Poliisin on tällöin ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi. Karanneen lapsen tai nuoren etsintä ei näin ollen vaadi sosiaaliviranomaisen virka-avun pyytämistä poliisilta. (Räty 2015, 388-389).

Käytännössä poliisi ei aktiivisesti etsi karannutta lasta, jonka ei oleteta olevan välittömässä vaarassa. Tämä tarkoittaa sitä, että poliisi havainnoi ja lapsen tavatessaan tai kiinniottaessaan ilmoittaa siitä yksikköön, josta lapsi on karannut. Jos lapsen olinpaikka on tiedossa, on syytä tehdä katoamisilmoituksen lisäksi virka-apupyyntö. Virka-apupyynnön voi tehdä vain viranomaisasemassa oleva henkilö (Räty 2015, 389). Tilanteissa, joissa lapsi on karannut sijoituslaitoksesta ja tämän olinpaikka on tiedossa, on poliisin mahdollista tehdä etsintä asuntoon

henkilön kiinniottamiseksi virka-apupyynnön perusteella poliisilain 2 luvun 4§:än mukaan. Tällainen tilanne kuitenkin edellyttää, että lapsen tai nuoren olinpaikka on tosiallisesti tiedossa. Etsinnän tekeminen edellyttää esimerkiksi näköhavaintoa lapsesta asunnossa tai menemässä kyseiseen asuntoon. Pelkästään sijoituslaitoksen henkilökunnan arvio lapsen olinpaikasta ei riitä etsinnän tekemisen perusteeksi.

5.4 Kuljetuksen turvaaminen

Poliisi voi antaa virka-apua kuljetuksen turvaamiseksi ja henkilön pitämiseksi poliisin hallussa vain tilanteissa, joissa voidaan olettaa henkilön karkaavan uudestaan tai voidaan olettaa hänen käyttäytymisensä olevan väkivaltaista. Sosiaalihuollosta vastaava toimielimen tai sijaishuoltopaikan tulee vastata lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen lapsen kiinniottamisen jälkeen. Poliisi voi pitää lasta odottamassa vain sen aikaa, kun sosiaaliviranomaisella menee lapsen noutamiseen poliisin toimipaikasta (Räty 2015, 390).

Sosiaalihuollon viranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellista virka-apua muilta viranomaisilta (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 4:22). Virka-apuna ei kuitenkaan voida esimerkiksi pyytää poliisia säilyttämään lasta poliisin tiloissa. (Räty 2007, 138) Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö, joka on etsintäkuulutettu toimivaltaisen viranomaisen toimesta. Tällaisen henkilön kiinniottaminen saa kestää enintään kuusi tuntia. (PoL 2:3) Näin ollen etsintäkuulutettua lasta ei voitaisi säilyttää yön yli poliisin tiloissa. Kiinniottaminen henkilön itsensä suojaamiseksi mukaan ”*Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö hänen suojaamiseksi henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos henkilö ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin*”. Jos kyseinen henkilö on alle 18-vuotias, hänet tulee luovuttaa viipymättä huoltajalle tai jos se ei ole mahdollista, sosiaaliviranomaiselle. (PoL 2:2) Määräaikoja ei myöskään voida jatkaa tai ylittää kiinniotetun, viranomaisen tai virka-apupyynnön perusteella ylittää (Räty 2007, 138). Poliisin ja sosiaaliviranomaisen tulee siis pysytellä omien toimivaltuuksiensa rajoissa yhteistyötä tehdessään.

Poliisille tulee melkeinpä päivittäin virka-apupyyntöjä liittyen lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten karkaamisiin ja poistumisiin sijoituspaikoistaan. Virkaa-apupyyntöjä tekevät sekä lapsen sijoittamisesta päättäneet viranomaiset, että suoraan sijoituspaikoista. Virka-

apupyynnöt liittyvät usein lapsen laitoksesta poistuneen lapsen etsintään, noutamiseen, kiinniottoon ja kuljettamiseen. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 457-458)

5.4.1 Poliisihallituksen ohje

Poliisihallitus on laatinut ohjeen poliisin virka-apusta lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten tavoittamiseksi. Tässä tapauksessa tulee tarkasteluun se, onko tehtävä poliisilain mukainen poliisin oma tehtävä kadonneen henkilön etsimiseksi vai onko kyseessä virka-aputehtävä sosiaaliviranomaiselle. Henkilön katoaminen on poliisilain mukainen poliisin oma tehtävä. Poliisi suorittaa aktiivista etsintää ja tutkintaa mikäli henkilön voidaan epäillä eksyneen tai joutuneen rikoksen tai onnettomuuden uhriksi. Lisäksi poliisi suorittaa etsintää myös, jos henkilön voidaan olettaa olevan muuten konkreettisessa vaarassa muun muassa itsetuhoisen käyttäytymisen tai kylmän vuodenajan vuoksi. Tai kadonnutta ei ole kohtuullisessa ajassa tavoitettu. Kohtuullinen aika arvioidaan tilateen mukaan. Myös henkilön ikä vaikuttaa siihen, millä kynnyksellä poliisi suorittaa etsintää. (Poliisin virka-apu lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten tavoittamiseksi, 1)

Kun kyseessä on luvatta sijoituslaitoksesta poistunut lapsi, jonka ei epäillä olevan konkreettisessa vaarassa, on kyseessä lastensuojelutehtävä eli sosiaaliviranomaisen on pyydettävä poliisilta virka-apua henkilön etsimiseksi, mikäli sosiaaliviranomainen haluaa poliisin ryhtyvän etsintöihin. Tällaisissa tilanteissa sosiaaliviranomaisella on oikeus saada poliisilta tarpeellista virka-apua, koska sosiaalihuollon viranomaisella on oikeus päättää huostaan otetun lapsen olinpaikasta lastensuojelulain mukaan. (Poliisin virka-apu lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten tavoittamiseksi, 2)

5.5 Oikeusasiamiehen ratkaisuja

Tässä luvussa käsitellään muutamia eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuja poliisin ja sosiaaliviranomaisen toiminnasta lastensuojeluasioissa. Ratkaisut liittyvät olennaisesti opinäytetyön aiheeseen ja ovat varmasti osaltaan muokanneet toimintaa sekä poliisin, että sosiaaliviranomaisen osalta samankaltaisissa tapauksissa. Oikeusasiamiehen ratkaisuissa oikeusasiamies ottaa kantaa muun muassa toimivaltakysymyksiin ja virka-apukysymyksiin.

Etsintäkuulutus karanneesta lapsesta Dnro 2244/4/07

Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa Dnro 2244/4/07 oli kyse siitä, oliko poliisi toiminut virheellisesti, kun se ei ollut laatinut karanneesta lapsesta etsintäkuulutusta omiin järjestelmiinsä. Usein, kun kyseessä on sijoituslaitoksesta karannut lapsi ja poliisille tehdään asiasta virka-apupyynnö lapsen palauttamiseksi sijoituslaitokseen, poliisi laatii lapsesta etsintäkuulutuksen omaan tietojärjestelmäänsä. Näin ollen poliisin on mahdollista toteuttaa virka-apupyynnöä mahdollisimman tehokkaalla tavalla tavatessaan karanneen lapsen. Eduskunnan oikeusasiamies on arvoinut rikosylikonstaapelin toimineen virheellisesti, kun hän ei ollut laatinut etsintäkuulutusta virka-apupyynnön kirjaamisen yhteydessä. Karannut lapsi oli jäänyt kiinni näpistykseen yrityksestä 6.7.2007, jolloin etsintäkuulutus ei vielä ollut voimassa. Etsintäkuulutus tuli voimaan 7.7.2007. Karannut lapsi palasi lopulta sijoituskotiinsa vapaaehtoisesti 20.7.2007. Lapsesta oli tehty virka-apupyynnö poliisille, koska tämä oli karannut hoitolaitoksestaan 26.6.2007. Virka-apupyynnö, koski lapsen palauttamista sijoituspaikkaansa. (Poliisin menettely virka-apupyynnön johdosta, 2007)

Virka-apua yksityiselle? Dnro 701/4/08

Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa Dnro 701/4/08 on ollut kyse siitä, onko kyseessä sosiaaliviranomaiselle vai yksityiselle annettu virka-apu, kun virka-avun pyytäjä on ollut yksityisen perhekodin johtaja. Tässä tapauksessa on myös kyse siitä, kuka on päättänyt virka-avun antamisesta. Poliisi on lausunnossaan todennut, että poliisin on ajoittain vaikea tietää tehtävälle mennessään onko kyseessä virka-aputehtävä vai poliisin oma tehtävä. Poliisin on ratkaistava tilanne paikanpäällä. (Esitutkinnan toimittaminen ja virka-avun antaminen, 2009.)

Tässä tapauksessa kyse on ollut tilanteesta, jossa poliisille tehdyn virka-apupyynnön mukaan poliisin on toimitettava huostaan otettu henkilö takaisin perhekotiin. Virka-apupyynnön on tehnyt yksityisen perhekodin johtaja, jolloin poliisi on antanut virka-apua yksityiselle. (Esitutkinnan toimittaminen ja virka-avun antaminen, 2009.) Poliisilain 9 luvun 1 § 2 momentin mukaan poliisi voi antaa virka-apua yksityiselle, mikäli se on välttämätöntä tämän laillisiin oikeuksiin pääsemiseksi ja oikeuden loukkaus on ilmeinen. (PolL 9:1)

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan kyseessä on ollut tehtävä, jossa poliisi on antanut virka-apu yksityiselle. Oikeusasiamiehen mukaan yksityisen perhekodin johtajaa ei voida

rinnastaa virka-avun pyytäjänä sosiaaliviranomaiseen ainakaan tässä tapauksessa. Oikeusasiamies katsoo, että annettaessa virka-apua yksityiselle oikeuden loukkaus tulisi olla ilmeinen ja näin ollen tässä tapauksessa ei ollut. Virka-avun pyytäjän olisi siis täytynyt olla sosiaaliviranomainen. Tässä tapauksessa virka-avun antamisesta päätöstä ei myöskään tehnyt päällystöön kuuluva poliisimies. Oikeusasiamiehen mukaan päätöksen virka-avun antamisesta tekee vain ja ainoastaan päällystöön kuuluva poliisimies. (Esitutinnan toimittaminen ja virka-avun antaminen, 2009.)

Samassa kanteluratkaisussa oli myös kyse siitä oliko poliisi toiminut väärin, kun se ei ollut saattanut asiaa syyttäjän ratkaistavaksi. Poliisi oli lopettanut esitutinnan tapauksessa, jossa kaksi perhekodin työntekijää olivat menneet hakemaan perhekotiin sijoitettua lasta, joka oli kieltäytynyt palaamasta perhekotiin. Työntekijät olivat käärineet lapsen mattoon ja laittaneet autoon. Autossa matto oli otettu pois ja lapsi oli laitettu turvavöihin. (Esitutinnan toimittaminen ja virka-avun antaminen, 2009.) Mielestäni tällaisessa tilanteessa, jossa lapsi vastustaa perhekotiin lähtemistä lukittautumalla wc:hen, jolloin wc:hen pääseminen on vaatinut voimakeinoja ja lapsen kuljettaminen autoon on vaatinut mattoon käärimistä olisi kyseessä virka-aputehtävä poliisille. Sosiaaliviranomainen olisi voinut tehdä asiasta poliisille virka-apupyynnön, jolloin poliisi olisit voinut olla viranomainen, joka käyttää tarvittaessa voimakeinoja. Näin olisi välttytty myös perhekodin hoitajia vastaan esitetyistä pahoinpitelyväitteistä.

Sosiaaliviranomaisen toimivalta Dnro 2710/4/01

Oikeusasiamiehen ratkaisussa dnro 2710/4/01 on kyse siitä onko sosiaaliviranomainen ylittänyt omat toimivaltuutensa ja poliisin osalta siitä, onko poliisi menetellyt väärin antaessaan virka-apua sosiaaliviranomaiselle. Tapauksessa lapsen isä oli luvattomasti jatkanut loomaansa lapsensa kanssa ja ilmoitti tästä lapsen äidille. Äiti ilmoitti asiasta poliisille. Poliisi paikallisti isän Ahvenanmaalle. Äiti oli ilmoittanut pelkäävänsä, että lapsen isä vie lapsen pois Suomesta. Paikalle menivät poliisi, sosiaaliviranomainen ja lapsen äiti. Poliisi oli paikalla turvaamassa sosiaaliviranomaisen menettelyä. (Sosiaalityöntekijän ja poliisin toiminta epäillyn lapsen luvattoman maasta viemisen estämisessä.)

Oikeusasiamiehen mukaan sosiaaliviranomaisella ei ole ollut tällaisessa tapauksessa toimivaltaa, koska sosiaaliviranomainen on tosiasiaassa toteuttanut lakia lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 25§:ä. (Sosiaalityöntekijän ja poliisin toiminta epäillyn lapsen luvattoman maasta viemisen estämisessä.)

”Milloin on aihetta otaksua, että lapsi täytäntöönpanon estämiseksi viedään maasta tai muutetaan paikasta toiseen taikka jos asia muutoin on kiireellinen, täytäntöönpanoasiaa käsittelevä tuomioistuin voi huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi välittömästi vastapuolta kuulematta määrätä, että sosiaalihuollon viranomaisen on sijoitettava lapsi väliaikaisesti valtion, kunnan tai kuntayhtymän omistamaan tai ylläpitämään laitokseen taikka muuhun sopivaan hoitoon tai määrätä väliaikaisista 17 §:n mukaisista täytäntöönpanon turvaamistoimista (väliaikainen turvaamistoimi).

Erittäin kiireellisessä 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, jossa ei ole mahdollisuutta pyytää tuomioistuinta määräämään asiasta, ulosottomies tai poliisiviranomainen voi huoltajan vaatimuksesta lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi ottaa lapsen välittömästi haltuunsa siitä riippumatta, onko tämän lain mukainen täytäntöönpanoasia vireillä. Sosiaalihuollon viranomaisen on tällöin sijoitettava lapsi 1 momentin mukaisesti.” (Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta)

Tässä tapauksessa toimivaltaisista viranomaisista olisivat poliisi ja ulosottomies. Sosiaaliviranomainen on siis tosiasiallisesti suorittanut virkatointia, joka on kuulunut toiselle viranomaiselle ja poliisi on läsnäolollaan turvannut lainvastaisen menettelyn. (Sosiaalityöntekijän ja poliisin toiminta epäillyn lapsen luvattoman maasta viemisen estämisessä.) Kuten edellä opinnäytetyössä on kerrottu, poliisin tulisi selvissä lainvastaisuuksissa kieltäytyä antamasta virka-apua. Aikaisemmin todettiin myös, että virka-apun antajalle ei voida asettaa laajaa vastuuta virka-apupäätöksen tekemisessä, koska virka-apun pyytäjän tulisi tuntea omat toimivaltansa.

Oikeusasiamiehenkin mukaan sosiaaliviranomaisen olisi kuulunut tuntea omat toimivaltuutensa tässä asiassa eikä poliisin antamasta virka-avusta päättäneelle voida tässä tapauksessa asettaa laajaa vastuuta virka-apun antamisesta. Poliisiviranomainen on tässä tapauksessa luullut, että sosiaaliviranomainen toimii oman toimivaltansa puitteissa. Oikeusasiamiehen mukaan poliisi ei ole toiminut lainvastaisesti virka-apua antaessaan. Jatkossa on kuitenkin

tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että varmistutaan sen viranomaisen toimivallasta, jolle virka-apua annetaan. (Sosiaalityöntekijän ja poliisin toiminta epäillyn lapsen luvattoman maasta viemisen estämisessä.)

Virka-apupäätöksen tekijän on harkittava sitä, ovatko virka-avun edellytykset täyttyneet. Lisäksi päätöksen tekijän on harkittava sitä, että kuuluuko virka-apua pyytävän viranomaisen toimivaltapiiriin se tehtävä, johon virka-apua poliisilta pyydetään. Tässä suhteessa päätöksen tekijälle ei voida kuitenkaan asettaa laajaa vastuuta, sillä jokaisen viranomaisorganisaation olisi tunnettava oma toimialtapiirinsä. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola, 448.)

6 SOSIAALIVIRANOMAISEN OMAT TOIMIVALTUUDET

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan sitä, että lapsi on otettu huostaan, sijoitettu kiireellisesti tai sijoitettu väliaikaismääräyksen nojalla. Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona tai muuten lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Sosiaaliviranomaisilla on mahdollisuus rajoittaa lapsen elämää erilaisilla rajoituksilla, silloin kun lapsi on sijaishuollossa huostaanotettuna. Toimivalta rajoittamiseen on lastensuojelulaitoksen henkilöstöllä. Lastensuojelulain 64- 74 §:ssä tarkoitettuja rajoitustoimenpiteitä saa käyttää vain laitoshuoltona järjestettävässä sijaishuollossa. Lastensuojelulain 62 §:ssä mainittua yhteydenpidon rajoittamista on mahdollista käyttää kaikkiin sijaishuollon piirissä oleviin lapsiin. (Lastensuojelulaki 11:61- 74§)

Virka-apusäännökset liittyvät usein tilanteisiin, joissa poliisin apu tulee tarpeeseen ja toimenpide voidaan tarvittaessa suorittaa voimakeinoin ja varmistutaan sen viranomaisorganisaation turvallisuudesta, jonka toimialaan kyseinen perustehtävä kuuluu. Joidenkin virka-aputehtävien osalta kysymykseen tulee se, että poliisilla on soveltuvampi osaaminen ja kokemus sekä varustus tehtävän suorittamiseen, kuin viranomaisella, joka on asiasta vastuussa. (Helminen, Kuusimäki & Rantaeskola 2012, 70.) Tässä kappaleessa käsitellään vain niitä sosiaaliviranomaisen ja lastensuojelun toimivaltuuksia, joilla on yhtäläisyyksiä poliisin toimivaltuuksiin ja, jotka ovat merkityksellisiä virka-apuasioiden suhteen.

6.1 Huostaanotto ja kiireellinen sijoitus

”Lapsi on otettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, jos:

1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai

2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos:

1) 7 luvussa tarkoitetut toimet eivät olisi lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja

2) sijaishuollon arvioidaan olevan 4 §:n mukaisesti lapsen edun mukaista.” (Lastensuojelulaki 40§)

7 luvussa tarkoitetuilla toimilla tarkoitetaan avohuollon toimenpiteitä.

Kiireellinen sijoitus tulee kyseeseen silloin, kun lapsi on edellä mainituista syistä välittömässä vaarassa. Silloin lapselle voidaan järjestää kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito ja huolto. (Lastensuojelulaki 38§)

6.2 Sisäänkäynti

Aikaisemminkin mainittu sosiaalihuoltolain 41 § antaa sosiaaliviranomaisille toimivallan päästä henkilön asuntoon sisälle, mikäli sosiaalihuollon tarve on ilmeinen ja henkilön terveys, kehitys tai turvallisuus on vaarassa eikä sosiaalihuollon tarvetta voida muuten selvittää. Tällaisissa tilanteissa sosiaaliviranomaisen toimivalta asuntoon pääsemiseksi riittää siihen, jos asunnon ovi avataan. Mikäli ovea ei avata, tulee sosiaaliviranomaisen pyytää virka-apua poliisilta. Sosiaalityöntekijän tulee olla sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin määräys asuntoon menemiseksi. Silloin kun pääsy asuntoon estetään, sosiaaliviranomaisen tulee pyytää poliisilta virka-apua sisäänkäynnin turvaamiseksi. Poliisi on tällaisessa tapauksessa toimivaltainen viranomaisen esteen poistamiseksi, jotta sosiaaliviranomainen voi suorittaa oman virkatehtävänsä. Poliisi voi kutsua tilata paikalle huoltomiehen, jolta saadaan asunnon avain. Äärimmäisissä tapauksissa poliisi voi käyttää asuntoon menemiseksi voimakeinoja (esteiden poistaminen), kuten edellä opinnäytetyössä on kerrottu.

6.3 Kiinnipitäminen

Sijoituslaitoksen johtaja tai sen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi pitää lapsesta kiinni, jos lapsen käyttäytyminen on sekavaa tai uhkaavaa ja käyttäytymisen perusteella lapsi vahingoittaisi todennäköisesti itseään tai muita ja kiinnipitäminen on hengen, terveyden, turvallisuuden tai omaisuuden vahingoittamisen estämiseksi välttämätöntä. Kiinnipitämisen tulee lastensuojelulain mukaan olla hoidollista ja huollollista sekä puolustettavaa. Kiinnipitäminen voi pitää sisällään myös lapsen siirtämisen (Lastensuojelulaki 11:68§).

Sekava ja uhkaava käyttäytyminen henkeä, terveyttä ja omaisuutta vastaan voisi muodostaa myös poliisille kuuluvan hälytystehtävän. On tietysti lapselle parasta mikäli tilanne ratkeaa ilman poliisin puuttumista asiaan ja laitoksen henkilökunta saa lapsen rauhoittumaan. Tietysti käytöksen uhkaavuudesta ja sekavuudesta riippuen täytyy lastensuojeluviranomaisten harkita tarvitaanko poliisin apua. Tämän opinnäytetyön 6 luvun toisessa kappaleessa mainitaan kuitenkin se, että poliisilla on ammattitaito, kokemus ja varustus puuttua tämänlaisiin tilanteisiin paremmin kuin lastensuojeluviranomaisella oman koulutuksensa ja toimivaltansa johdosta. Kiinnipitäminen rajoittuu sijoituslaitoksen henkilökunnalla laitoksen alueelle. Tilanteissa, joissa sijoituslaitoksesta karannut lapsi tai nuori käyttäytyy uhkaavasti tai aggressiivisesti lastensuojeluviranomaisia kohtaan heidän hakiessaan tätä esimerkiksi omasta kodistaan takaisin sijoituslaitokseen on lastensuojeluviranomaisten pyydettävä poliisilta virka-apua tilanteen turvaamiseksi.

7 HAASTATTELUT

Haastateltavina olivat kaksi sosiaaliviranomaista, joista toinen on ammatiltaan sosiaalipäivystäjä ja toinen perhesosiaalityön esimies. Molemmat ovat ammattinsa puolesta paljon tekemisissä virka-apu asioiden kanssa. Kolmas haastateltava oli Itä-Suomen poliisilaitoksessa yleisjohtajana työskentelevä komisario. Hänellä on kokemusta poliisin työstä vuodesta 1993 ja päällystötehtävissä hän on ollut vuodesta 1999 asti. Nykyisessä työtehtävässään hän on ollut vuodesta 2001 lähtien. Yleisjohtaja on työssään tekemisissä paljon virka-apuasioiden kanssa ja tekee jatkuvasti virka-apupäätöksiä.

7.1 Virka-aputehtävät

Virka-aputehtävät liittyvät haastateltavien mukaan lähinnä nuoriin henkilöihin. Yleisimmin virka-aputehtävät liittyvät karanneisiin nuoriin, huostaanotettuihin lapsiin tai kiireesti sijoitettaviin lapsiin. Virka-apua voidaan pyytää myös tilanteissa, joissa sosiaaliviranomaisen täytyy tarkastaa esimerkiksi lapsen asuinolosuhteet. Poliisilta pyydetään myös virka-apua, kun sosiaaliviranomaisen tehtävällä on odotettavissa väkivallan uhkaa. Perhesosiaalityön esimiehen mukaan poliisi pystyy vastaamaan virka-apupyyntöihin tarkoituksenmukaisesti.

Yleisimmät virka-aputehtävät liittyvät lastensuojeluyksiköistä karanneisiin nuoriin tai nuoriin, joka täytyy löytää, koska hänet sijoitetaan kiireellisesti ja sitten kun sosiaaliviranomaisen täytyy suorittaa joku tehtävä, jossa häntä estetään. (Sosiaalipäivystäjä)

Sosiaalityön virka-apupyynnöt, niihin vastataan sillä tavalla, kun niihin on tarkoituksenmukaista. (Perhesosiaalityön esimies)

Yleisjohtajan mukaan poliisi antaa sosiaaliviranomaiselle virka-apua lukuisilla erilaisilla tehtävillä. Yleisimpiä tehtäviä ovat kuitenkin hänen mukaansa ovien avaamiset, turvaamistehtävät sekä erilaiset etsinnät. Poliisi laatii myös muun muassa karanneista nuorista etsintäkuulutuksia. Yleisjohtajan mukaan sosiaaliviranomainen pyytää myös jonkin verran kuljetuksia esimerkiksi karanneille nuorille, jotka on löydetty. Kuljetustehtävät eivät kuitenkaan ole poliisin tehtäviä, joten virka-apua kuljettamisen muodossa ei anneta.

Poliisi pyrkii vastaamaan virka-apupyyntöön mahdollisimman nopeasti ja silloin kun sosiaaliviranomainen tarvitsee apua. Joskus tilanteen vaatiessa joudutaan virka-avun antamista siirtämään muutamia tunteja eteenpäin.

Esimerkiksi jos jotain pitää etsiä, se välitetään partioille samantien (Yleisjohtaja)

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että virka-aputehtävät liittyvät pääsääntöisesti nuoriin henkilöihin tai lapsiin. Kuljetustehtävät eivät puolestaan kuulu poliisin tehtäviin. Poliisi kuljettaa nuoren poliisin tiloihin, joista nuoren noutaminen on sosiaaliviranomaisen tai perhekodin vastuulla. Etsintäkuulutus nuoresta laaditaan usein niin, että nuori on otettava

tavattaessa kiinni ja siitä ilmoitettava sosiaaliviranomaiselle. Nuoren hakemisesta sovitaan myös erikseen.

7.2 Virka-aputehtävien määrän kehittyminen

Virka-aputehtävien määrä on sosiaalipäivystäjän mielestä vähentynyt ainakin Ylä-Savon alueella. Isommissa kaupungeissa se voi olla kasvanut jonkin verran. Syynä virka-apupyynnöiden vähentymiseen Ylä-Savon alueella on sosiaalipäivystäjän mukaan se, että lastensuojeluyksiköt etsivät nykyään alkuun itsenäisesti karanneita nuoria ennen poliisin apua. Perhesosiaalityön esimiehen mukaan virka-apupyynnöiden määrä on viimeisen viiden vuoden aikana pysynyt lähes vakiona.

Virka-apupyynnöiden määrä on sellaista aaltoliikettä. Isoilla lastensuojeluyksiköillä on nykyään paremmat järjestelmät siihen, että he itse etsivät. (Sosiaalipäivystäjä)

Ei se minusta ole lisääntynyt eikä vähentynyt (Perhesosiaalityön esimies)

Virka-apupyynnöt ovat yleisjohtajan mukaan lisääntyneet 2000-luvun alusta tähän päivään. Toiminnot ovat vuosien saatossa muuttuneet määrämuotoisemmaksi ja laillisuusnäkökulmia on tarkasteltu. Ennen yhteistyötä viranomaisten välillä on ollut enemmän, joka ei ole virallisesti näkynyt. Nykyään viralliset virka-apupyynnöt ovat lisääntyneet.

Ennen on saatettu soittaa, että käyttökö katsomassa ja poliisi on käynyt miettimättä sitä, onko toimivaltuuksia. (Yleisjohtaja)

7.3 Virka-apupyyntö

Virka-avun pyytäminen on sosiaalipäivystäjän mielestä selkiytynyt 12 vuoden aikana. Tietoisuus on lisääntynyt siitä, kuka pyytää ja keneltä. Virka-apupyynnöstä tulee näkyä, mihin pyyntö perustuu eli laki, johon pyyntö perustuu. Pyynnöstä tulee näkyä se kuka virka-apua pyytää ja keneltä sitä pyydetään. Pyynnöstä tulee lisäksi ilmetä ketä asia koskee ja mihin osoitteeseen virka-apu mahdollisesti kohdistuu. Virka-apupyynnöstä tulee ilmetä myös, mikä on poliisin toiminta, mikäli poliisi tapaa kohteena olevan henkilön ja minne tämä tulisi toimittaa. Myös tuntomerkeille on oma kohtansa virka-apupyyntölomakkeella.

Sekä sosiaalipäivystäjän, että perhesosiaalityön esimiehen mukaan virka-apupyynnötlomaketta voisi kehittää ja uudistaa.

Virka-apupyynnötlomaketta voisi vielä parantaa ja selkeyttää. Virka-apupyynnön voisi tehdä sähköpostitse, mihin se on ilmeisesti nyt kokoajan menossakin. (sosiaalipäivystäjä)

Virka-apupyynnötlomaketta voisi uusia ja selvittää vähän millaisia lomakkeita muualla on käytössä. (Perhesosiaalityön esimies)

Virka-apupyyntö tehdään kirjallisesti faksaamalla. Vain erittäin kiireellisissä tapauksissa, joissa voisi olla terveyden vaaraa, virka-apu voidaan tehdä puhelimitse. Kuitenkin jälkikäteen tehdään myös kirjallinen versio virka-apupyynnöstä ja mahdollisista muista tehdyistä toimenpiteistä, esimerkiksi päätös lapsen kiireellisestä sijoittamisesta.

Tämmöiset justiinsa päivystystilanteet, jolloin meillä ei ole virka-aika ja esimerkiksi sosiaalipäivystäjä hoitaa sitä tai meidän varallaolija, jonka on lähdettävä toimimaan - - Kun tiedetään, että lapsi on välittömässä vaarassa, niin silloin soittamalla otetaan poliisiin yhteyttä. (Perhesosiaalityön esimies)

Nykyään tiedetään paremmin kenellä on oikeus pyytää virka-apua poliisilta ja mihin se perustuu. Tällä hetkellä on tiedossa se, että virka-avun pyytäminen kuuluu oman paikkakunnan sosiaaliviranomaiselle. Virka-apupyynnön tekee joko lapsen oma sosiaalityöntekijä tai virka-ajan ulkopuolella tarvittaessa sosiaalipäivystäjä.

Lastensuojeluyksiköillä täytyy olla tieto siitä, että jos on esimerkiksi Jyväskyläläinen nuori, niin mikä on Jyväskylän sosiaalipäivystyksen numero, että sinne otetaan sitten yhteyttä jos tulee jotain hämminkiä (Sosiaalipäivystäjä)

Ennen oli aika villiä, että esimerkiksi nämä perhekodit, lastensuojelulaitokset saattoivat pyytää virka-apua. (Sosiaalipäivystäjä)

Virka-apupyynnön tehdään joko kirjallisesti tai suullisesti riippuen tilanteesta. Jos kyseessä on karannut lapsi, virka-apupyynnön tulee yleensä heti kirjallisena. Jos tilanne on kiireellisempi eli virka-apu liittyy esimerkiksi oven avaamiseen, virka-apupyynnön tehdään monesti puhelimitse ja vahvistetaan kirjallisesti myöhemmin. Virka-apupyynnön tehdään joko faksilla tai sähköpostitse.

Jos tilanne on sellainen, että sosiaaliviranomaista estetään tekemästä virkatehtävää niin, sitten pyyntö tehdään puhelimitse ja vahvistetaan myöhemmin kirjallisesti (Yleisjohtaja)

Virka-apupyynnön tekee virka-ajalla sosiaaliviranomainen ja virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystäjä. Jokaisen virka-apupyynnön jälkeen tarkastellaan onko virka-avun antamiselle edellytyksiä ja perusteita. Joskus virka-apupyynnot turvaamistilanteisiin ovat sellaisia, että virka-apua ei anneta.

Jos virkatoimea ei ole estetty tai ei ole olemassa mitään uhkaa niin silloin ei ole oikein perusteita virka-avun antamiseen (Yleisjohtaja)

Vastauksista on pääteltävissä, että lainsäädännön tulkinta virka-apupyynnöihin liittyen on kehittynyt huomattavasti vuosien varrella molempien osapuolien kohdalla. Nykyään pääasiassa virka-apupyynnön tulee oikealta henkilöltä poliisille.

7.4 Virka-avun haasteet ja kehittäminen

Sosiaalipäivystäjän mukaan lomaketta voisi parantaa, esimerkiksi siten, että siihen olisi mahdollisuus liittää kuva. Virka-avun pyytäminen on selkiytynyt huomattavasti vuosien aikana. Virka-apupäätökset tulevat nopeasti. Suurin haaste on mahdollisesti tällä hetkellä se, että käytänteet vaihtelevat paikkakunnittain. Esimerkiksi Helsingin yleisjohtajalta ei ole yhtä nopeaa saada virka-apupäätöstä, kuin Itä-Suomen yleisjohtajalta johtuen paikkakunnallisista eroista.

Mitä lähempänä virka-avusta päättäjä on niin, sitä enemmän se tietää. Silloin kun virka-avusta päättäjä on Helsingissä, silloin se on isompi prosessi saada virka-apupäätös. (Sosiaalipäivystäjä)

Perhesosiaalityön esimiehen mukaan suurin haaste on se, että sosiaalityöntekijät eivät välttämättä pysty antamaan poliisille tarkkaa tietoa siitä, missä karannut nuori voisi mahdollisesti olla, vaikka kyseessä olisikin kiireellinen tilanne. Sinällään virka-apuyhteistyössä ei suuria haasteita ole. Joskus on ongelmana ollut erilaiset käytänteet, esimerkiksi kiireellisessä tilanteessa on saatettu vaatia kirjallista virka-apupyyntöä.

Nuori on karannut laitoksesta tai perhehoidosta - - ja on teillä tietämättömille, niin juuri se, että ei pystytä antamaan tarkkoja tietoja siitä, missä se nuori voisi olla ja on oletettavaa, että nuori tai lapsi on välittömässä vaarassa. Mutta se liittyy siihen tilanteeseen, se ei liity varsinaisesti siihen, että se virka-apu olisi ongelma. (Perhesosiaalityön esimies)

Tilannekeskuksen mukaan tulo on helpottanut virka-avun pyytämistä ja sen osalta virka-apu on kehittynyt huomattavasti. Tiedonkulku on nopeaa, sillä virka-apupyyntö faksataan tilannekeskukseen, jossa yleisjohtaja päättää virka-avun antamisesta. Tilannekeskus välittää tehtävän alueen partioille.

Poliisin antaman virka-avun haasteet sosiaaliviranomaiselle ovat monesti virka-apupyyntönsä tai sitten poliisin toimivaltuuksissa. Sosiaaliviranomainen saattaa pyytää poliisilta selkoa siitä mitä poliisi ei pysty toteuttamaan. Esimerkiksi saatetaan pyytää etsimään karannutta nuorta ja toimittamaan tämä jonnekin. Poliisi ei kuitenkaan juurikaan aktiivisesti etsi tällaisia henkilöitä eikä löydettyään toimita heitä sinne mistä he ovat karanneet. Toimivaltaongelma tulee kyseeseen silloin, kun henkilön epäillä olevan esimerkiksi kaverin luona. Tällöin tulisi olla kuitenkin jotain konkreettista tietoa siitä, että henkilö todella on kyseisessä paikassa, jotta kotietsintä voidaan suorittaa. Sosiaaliviranomainen ei aina miellä sitä, että poliisi ei voi käydä kotietsinnällä pelkän olettamuksen perusteella.

Virka-avun kehittämisen suhteen tulisi yleisjohtajan mukaan lisätä sosiaaliviranomaisten tietoisuutta poliisin roolista ja toimivaltuuksista. Näin välttyttäisiin niin sanotuilta turhilta virka-apupyyntöiltä.

Sosiaaliviranomaisten tietämystä siitä, mikä on poliisin rooli, mitä poliisi tekee ja voi tehdä pitäisi lisätä. Se on ehkä se suurin ongelmien aiheuttaja (Yleisjohtaja)

Yleisjohtajan mukaan virka-avun antaminen perustuu aina lakiin ja sosiaalipäivystäjän näkemys siitä, että Helsingin yleisjohtajalta virka-apupäätöksen saaminen on haastavampaa voi pitää paikkansa siltä osin, että virka-avusta päättäjät ovat yksilöitä ja kaikki tulkitsevat lakia hieman eri tavalla. Näihin päätöksiin sisältyy aina harkintavaltaa. Tulkinnat saattavat olla Itä-Suomessa hieman asiakasystävällisempiä, koska ollaan kokoajan tekemisissä samojen tahojen kanssa. Pienemmällä paikkakunnalla tulkinnat saattavat olla muokkaantuneet yhtenäisemmiksi.

Perhesosiaalityön esimiehen ja yleisjohtajan vastauksista on huomattavissa se yhteneväisyys, että poliisille ei pystytä antamaan varmaa tietoa lapsen tai nuoren olinpaikasta, jolloin poliisi pystyisi tekemään etsinnän henkilön löytämiseksi. Eli silloin, kun luotettavaa tietoa nuoren olinpaikasta ei ole poliisille tulee toimivaltaongelma nuoren etsimiseksi. Jos etsintä tehdään paikkaan, joka ei ole etsittävän henkilön hallinnassa tulee etsinnälle olla erittäin pätevät perusteet (Pakkokeinolaki 8:2.)

8 POHDINTA

Tämän luvun tarkoituksena on käydä läpi opinnäytetyöprosessia, sen etenemistä ja vaihteita. Lisäksi tässä osiossa pohdin opinnäytetyön luotettavuutta muun muassa lähteiden käytön ja yleistettävyyden suhteen. Tarkoituksena on myös pohtia omaa oppimista opinnäytetyön tekemisen aikana ja tuoda esiin johtopäätöksiä ja jatkokehitysideoita, jotka ovat syntyneet opinnäytetyöprosessin aikana.

8.1 Opinnäytetyö prosessi

Opinnäytetyö sai alkunsa keväällä 2016, jolloin olimme käsitelleet virka-apua toimivaltajärjestelmän oppitunneilla. Valitsin aiheekseni virka-avun sosiaaliviranomaiselle, koska aihe oli mielenkiintoinen ja siinä mielessä käytännönläheinen, että poliisi on jatkuvasti tekemisissä virka-apuasioden kanssa. Aiheen hyväksynnän jälkeen oli edessä suunnittelu- ja tiedonhankintavaihe.

Tiedonhankintavaihe alkoi perehtymällä aiheetta koskevaan kirjallisuuteen fyysisinä kirjoina sekä internetlähteisiin. Luin myös oikeusasiamiehen ratkaisuja, sillä mielestäni oli tärkeää tiedostaa millaista oikeustieteellistä pohdintaa aiheesta on jo aikaisemmin tehty. En nähnyt tarpeelliseksi perehtyä vieraskielisiin lähteisiin, koska eri maiden lainsäädännöt eroavat toisistaan, joten virka-apukysymykset toimivat muualla eri tavalla kuin Suomessa. Toki

ulkomailta voisi olla mahdollista saada hyviä lähestymisnäkökulmia myös Suomen lainsäädäntöön ja virka-apukysymyksiin. Virka-apukysymyksiä voisi myös vertailla esimerkiksi muiden pohjoismaiden kanssa, joissa sosiaalihuollon palveluverkosto on suurin piirtein suomalaisen palveluverkoston kaltainen. Tässä opinnäytetyössä ei ole vertailtu eri maiden lainsäädäntöä virka-apuun liittyen, koska tarkoitus oli perehtyä virka-apusäädökseen Suomessa ja paikallisesti. Eri maiden virka-apusäännösten vertailusta voisi tehdä mahdollisesti kokonaan uuden opinnäytetyön.

Kirjoitusprosessi alkoi lähdekirjallisuuteen perehtymisen jälkeen. Kirjoitusprosessia tein pääasiallisesti työharjoittelun yhteydessä, mikä teki prosessista ajoittain haastavaa ajankäytön takia. Kirjoitusprosessissa pyrin hyödyntämään mahdollisimman ajantasaisia ja luotettavia lähteitä kirjoittamisen tukena. Kirjoitusprosessin aikana tulee kiinnittää huomiota siihen, mikä tieto on aiheen ja tutkimuskysymysten kannalta merkityksellistä. Tämä aiheuttaa osaltaan sen, että hankittua lähdeaineistoa tulee karsia jonkin verran, jotta kirjoittaminen pysy asiakeskeisenä eikä lähde liikaa ohi aiheen.

8.2 Luotettavuus

Opinnäytetyöni luotettavuus perustuu mahdollisimman ajantasaisiin lähteisiin ja asiantuntijahaastatteluihin. Lainsäädännön muuttuessa jatkuvasti on tärkeää, että opinnäytetyössä käytetyt lähteet ja kirjallisuus ovat uuden ja ajantasaisen lainsäädännön mukaisia. Opinnäytetyöni on rajattu Itä-Suomeen ja tarkemmin Ylä-Savon alueelle, joten yleistyksiä valtakunnallisesti opinnäytetyöstä ei voi tehdä. Valtakunnallisen tilanteen kartoittaminen virka-apukysymyksiin liittyen olisi edellyttänyt määrällistä tutkimusta ja huomattavasti tällaista opinnäytetyötä laajempaa työtä. Luotettavuus tässä työssä perustuu paikallisten asiantuntijoiden haastatteluihin, ammattitaitoon ja osaamiseen. Tässä työssä on haastateltu pitkän virkauran sosiaalityön ja lastensuojelun parissa tehneitä sosiaaliviranomaisia sekä pitkään poliisityötä tehnyttä poliisimiestä, joten haastattelijoiden ammattitaito ja pitkä virkaura edistää omalta osaltaan työn luotettavuutta.

8.3 Oppiminen

Opinnäytetyön tekemisen aikana pääsin tarkastelemaan virka-apukysymyksiä sekä sosiaaliviranomaisten, että poliisin näkökulmasta. Tällainen eri näkökulmista tehty tarkastelu kehittää osaltaan ammattitaitoa ja toivottavasti pystyn hyödyntämään opinnäytetyöprosessin aikaista oppimistani myös työelämässä.

Opinnäytetyötä tehdessäni huomasin, että aihe on laaja ja vaatii työelämässä virka-avun pyytäjiltä ja päätöksentekijöiltä ammattitaitoa. Virka-apukysymyksiin liittyy paljon lainsäädäntöä, jota tulee soveltaa työelämässä. Poliisin työ on harvoin sellaista, jossa jokin lakipykälä sanoo suoraan miten toimia tietyissä tilanteissa, joten lainsäädäntöä on osattava tulkita ja soveltaa. Poliisi on myös työssään lähes aina tehtävillään tekemisissä ihmisen kanssa. Virka-apukysymyksetkin koskevat lähes poikkeuksetta ihmistä, joten lainsäädännön ja omien toimivaltuuksien tunteminen on tärkeää.

Poliisin työssä tilanteet tulevat nopeasti ja myös päätökset on tehtävä suhteellisen nopeasti. Onkin inhimillistä, että välillä lainsäädännön tulkinta ja soveltaminen eivät mene niin kuin lainsäätäjät on tarkoittanut. Tärkeintä onkin, että samaa virhettä ei toisteta moneen kertaan. Sama pätee myös virka-apukysymyksiin, eli jos virka-apua on jossain tilanteessa annettu väärin perusteiden tai väärälle viranomaiselle tulee siitä oppia ja lisätä tietoisuutta asiasta.

Virka-aputilanteisiin saattaa liittyä myös oikeushyvien punnintaa. Esimerkiksi tilanteissa, joissa joudutaan puuttumaan nuoren tai lapsen fyysiseen koskemattomuuteen, jotta sosiaaliviranomainen pystyy suorittamaan tälle laissa säädetyn tehtävän. Tällaisissa tilanteissa tulee pitää mielessä poliisin yleiset periaatteet, muun muassa suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Joissain tilanteissa voi kyse olla myös siitä, että kaksi samaa oikeushyvää on vastakkain. Esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsen tai nuoren käytös on uhkaavaa ja vaarallista sosiaaliviranomaisia kohtaan, poliisi turvaa sosiaaliviranomaisten työntekoa sekä heidän fyysistä koskemattomuutta ja turvallisuutta.

Opinnäytetyöprosessi kehitti tiedonhakutaitoja ja prosessityöskentelytaitoja, joita voi tulevassa työelämässä ja elämässä yleensä tarvita jatkossakin.

8.4 Johtopäätökset ja jatkokehitysideat

Kuten alussa totesin, virka-apu sosiaaliviranomaiselle on ajankohtainen aihe, koska se on ollut uutisissa muutamia kertoja ja erään uutisen mukaan pyynnöt ovat lastensuojelutapauksiin liittyen olleet kasvussa. Yllättävää olikin se, että haastatellut sosiaaliviranomaiset kertoivat, että virka-apupyynnöt ovat pysyneet samassa tai jopa vähentyneet. Tarkkaa tilastotietoa heilläkään ei ollut käytettävissä.

Ylen uutisen mukaan syynä lasten lisääntyneelle karkailulle saattaa löytyä syy siitä, että isoissa kaupungeissa ei ole tarpeeksi sijoituspaikkoja lapsille ja lapsia joudutaankin sijoittamaan kauas kotoaan. (Yle 9.1.2014) Tämä voisi selittää sen, että virka-apupyynnöt eivät ole lisääntyneet Ylä-Savon alueella, mutta suurissa kaupungeissa ovat. Virka-apupyynnön tekee kuitenkin lapsen sijoittamisesta päättänyt sosiaaliviranomainen. Esimerkiksi jos helsinkiläinen lapsi tai nuori on karannut sijoituslaitoksesta, joka sijaitsee Ylä-Savossa, tekee Helsingin sosiaaliviranomainen virka-apupyynnön poliisille. Näin ollen virka-apupyynnöt ei tilastoidu Ylä-Savon sosiaaliviranomaiselle.

Yleisjohtajan mukaan virka-apupyynnöt ovat lisääntyneet vuosituhannen vaihteesta. Syynä siihen on se, että nykyään virka-apupyynnöt tehdään herkästi jos poliisin apua tarvitaan. Ennen poliisi saattoi avustaa sosiaaliviranomaista enemmän yhteistyön merkeissä eikä virallista virka-apupyynnöä tehty. Yleisjohtajan mukaan myös lapsien sijoittaminen kauas kotipaikkakunnilta on lisännyt virka-apupyynnöiden määrää, koska sijoitetut lapset pyrkivät monesti kotipaikkakunnalleen, jolloin he eivät vain jää sijoituspaikkakunnalle.

Haastatteluista selvisi myös se, että virka-apupyynnön tekeminen ja siihen liittyvä lainsäädäntö on nykyään paremmin hallussa kuin aikaisemmin. Ennen yksityisten perhekotien johtajat saattoivat tehdä poliisille virka-apupyynnöt, vaikka heillä ei tähän olisi ollut valtuuksia. Nykyään tiedetään kuka pyytää ja keneltä. Tällaiseen positiiviseen kehitykseen on varmasti vaikuttanut erilaiset ohjeistukset ja tiedottaminen. Myös yleisjohtajan mukaan virka-apupyynnöt tulee yleensä oikealta henkilöltä eli sosiaaliviranomaiselta. Poliisin tilannekeskuksen mukaan tulo on myös helpottanut virka-apupyynnöiden tekemistä ja niiden välittämistä partioidille tehtäviksi.

Jatkokehitysideana sosiaaliviranomaiset pitivät lähinnä virka-apupyynnötlomakkeen kehittämistä ja uudistamista. Yleisjohtajan mukaan taas jatkokehitysideana tulisi olla sosiaaliviranomaisten tietoisuuden lisääminen poliisin toimivallasta ja siitä mitä poliisi voi toimivaltansa puitteissa tehdä. Esimerkiksi käsitys siitä, että poliisi voisi pelkän vihjetiedon perusteella tehdä kotietsinnän, tulisi saada kitkettyä pois. Kotietsinnän tekemiseksi vaaditaan jotain konkreettista tietoa. Poliisi ei myöskään toimita nuoria sijoituslaitoksiin, sillä nuorten noutaminen on sijoituslaitoksen vastuulla. Sosiaalipäivystäjän mukaan sijoituslaitokset pystyvät nykyään itse paremmin etsimään karanneita nuoria. Tämä on positiivinen kehityssuunta ja säästää poliisin resursseja.

Mielestäni sosiaaliviranomaisen ja poliisin kesken olisi hyvä järjestää koulutustilaisuuksia ja koulutuspaketteja asian suhteen. Näillä koulutuksilla olisi tarkoitus avata molempien viranomaisten toimivaltuuksia ja keskustella aihepiiriin liittyvistä ongelmakohdista yhdessä, jotta väärinkäsityksiltä välttyttäisiin. On myös totta, että virka-apupyynnönlomakkeella voisi näkyä virka-avun kohteena olevan henkilön kuva, koska tuntomerkkeihin sopivia henkilöitä saattaa suuressa nuorisjoukossa olla useita tai jopa useita kymmeniä. Yleensä henkilöstä toki löydetään jonkinlainen kuva, mutta se helpottaisi poliisin työtä, mikäli kuva olisi valmiina virka-apupyynnönlomakkeessa.

9 LÄHTEET

Hallituksen esitys 57/1994. <https://www.edilex.fi/he/19940057>. Viitattu 26.10.2016.

Helminen, K. Kuusimäki, M. & Rantaeskola, S. 2012. Poliisilaki. Helsinki: Talentum.

Helminen, K. Kuusimäki, M. & Salminen, M. 1999. Poliisioikeus. Helsinki: Kauppakaari Oyj.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyöpakki.

<http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/teemoittelu>. Viitattu 7.2.2017.

Keskisuomalainen 2016. <http://www.ksml.fi/kotimaa/Poliisi-ei-useinkaan-etsi-aktiivisesti-lastensuojelulaitoksista-karanneita/776259?pwbi=0f424679df26a212afe8e7222b2e2e30>. Viitattu 01.06.2016.

Jyväskylän yliopisto 2015. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Viitattu 30.8.2016.

Eduskunnan oikeusasiamies. Poliisin menettely virka-apupyynnön johdosta 2007. Dnro 2244/4/07.[http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?\\${APPL}=ereoapaa&\\${BASE}=ereoapaa&\\${THWIDS}=0.25/1490268205_27891&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?${APPL}=ereoapaa&${BASE}=ereoapaa&${THWIDS}=0.25/1490268205_27891&${TRIPPIFE}=PDF.pdf). Viitattu 23.03.2017.

Eduskunnan oikeusasiamies. Esitutinnan toimittaminen ja virka-avun antaminen 2009. Dnro 701/4/08.[http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?\\${APPL}=ereoapaa&\\${BASE}=ereoapaa&\\${THWIDS}=0.26/1490268146_27627&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?${APPL}=ereoapaa&${BASE}=ereoapaa&${THWIDS}=0.26/1490268146_27627&${TRIPPIFE}=PDF.pdf). Viitattu 23.03.2017.

Eduskunnan oikeusasiamies. Sosiaalityöntekijän ja poliisin toiminta epäillyn lapsen luvattoman maasta viemisen estämisessä. 2003. Dnro 2710/4/01. [http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?\\${APPL}=ereoapaa&\\${BASE}=ereoapaa&\\${THWIDS}=0.14/1491386594_27539&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?${APPL}=ereoapaa&${BASE}=ereoapaa&${THWIDS}=0.14/1491386594_27539&${TRIPPIFE}=PDF.pdf). Viitattu 5.4.2017.

Korhonen, Marja-Liisa 2017: Perhesosiaalityön esimies. Haastattelu 23.5.2017.

Kortelainen, Ilpo 2017: Yleisjohtaja. Haastattelu 11.7.2017.

Lastensuojelulaki. Finlex.fi - ajantasainen lainsäädäntö. <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki#L11P61>. Viitattu 17.05.2017.

Lastensuojelun keskusliitto. Lastensuojelu.info. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lastensuojelutoimet-perustuvat-lakiin/>. Viitattu 18.5.2017.

Pakkokeinolaki. Finlex.fi – Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110806#Pidp450894608>. Viitattu 29.8.2017.

Poliisihallitus 2015. Ohje. Poliisin virka-apu lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten ta-voittamiseksi. POL-2015-231.

Poliisilaki. Finlex.fi-ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110872>. Viitattu 01.06.2016

Pulkka, Ari 2017: Ylä-Savon sosiaalipäivystäjä. Haastattelu 8.5.2017.

Ruusuvuori, J. Nikander, P. & Hyvärinen, M. Haastattelun analyysi. 2010. Tampere: Vastapaino.

Räty, T. 2015. Lastensuojelulaki- käytäntö ja soveltaminen. Porvoo: Bookwell Oy.

Räty, T. 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki: Edita Prima Oy.

Taskinen, S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro Oy

Tilastokeskus- Virtual Statistics. 2016. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>. Viitattu 27.12.2016.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2013. Helsinki: Tammi.

Yle 9.1.2014. http://yle.fi/uutiset/poliisi_mukana_lastensuojelutilanteissa_yha_useammin/7021435.

Viitattu 01.06.2016.

Yle 17.1.2014 <http://yle.fi/uutiset/3-7038728>.

Viitattu 16.11.2016.

Ylijärvi, J. Virka-apu. 2016. Virka-apua koskeva diaesitys.

LIITTEET

VIRKA-APUPYYNTÖ

kihlakunnan poliisilaitokselle sekä

Etelä-Savon hätäkeskus ☐ Pohjois-Savon hätäkeskus ☐ Pohjois-Karjalan hätäkeskus ☐

Virka-apupyyntö perustuu: ☐ MielenterveysL 31 § ☒ SosiaalihuoltoL 41 § ☒ AsiakasL 22 § ☐ TartuntatautiL 39§

I VIRKA-APUPYYNNÖN PYYTÄJÄN / PERUUTTAJAN TIEDOT (peruutus tehdään samoihin pisteisiin, kuin pyyntökin)

1. Virka-avun pyytäjän tiedot	
- Pvm	/ 200
- Nimi (pyytäjän allekirjoitus) ja nimen selvennys: _____	
- Virka-asema:	
- Organisaatio/toimipiste:	
- Puhelinnumero, josta tavoittaa:	
2. Virka-avun peruuttajan tiedot sekä peruutuksen peruste:	
- Pvm	/ 200
- Peruutuksen peruste:	
- Nimi (peruuttajan allekirjoitus) ja nimen selvennys: _____	
- Virka-asema:	
- Organisaatio/toimipiste:	
- Puhelinnumero, josta tavoittaa:	

II YLEISTIEDOT (henkilö- ja kohdetiedot)

1. Asiakkaan / kohdehenkilön nimi ja henkilötunnus:			
2. Tarkka osoite ja puhelinnumero:			
Kaupunki / kunta:	Osoite: (katu / tie, talon nro, porras (tarkasti), asuinhuoneiston nro)		
Puhelinnumero:			
3. Muut tiedot:			
- Onko henkilö mainitussa osoitteessa: on ☐ ei ☐ mikä kunta ja osoite, jossa on? .			
- Onko yksin ☐ toisen kanssa ☐ (kenen: henkilön nimi, suhde kohdehenkilöön, esim. äiti, vaimo, naapuri etc)			
- Onko kohteessa alaikäisiä lapsia:	on ☐	ei ☐	ei tietoa ☐ (LastensuojelL 40§)
- Onko aseistautunut: Jos aseistautunut, millä välineellä?	on ☐	ei ☐	ei tietoa ☐
- Aggressiivisuutta / väkivaltaisuutta yms:	on ☐	ei ☐	ei tietoa ☐
- Uhkailua: -> jos uhkailua, ketä/keitä kohtaan?	on ☐	ei ☐	ei tietoa ☐

- Suojautuminen: veri ☐ kosketus ☐ pisara ☐ (TyöturvallisuusL 49 § / HäikeskusL 9 § / JulkisuusL 26 § 3)	
4. Perustelut tarvittavaan poliisin virka-apuun ko. tehtävästä ja sen tähänastisesta kulusta: (MielenterveysL 31 § / SosiaalihuoltoL 41 § / AsiakasL 22 §) / TartuntatautiL 39§ / Poliisil 40§)	
5. Tehtävän kiireellisyys: ☐ kiireellinen (vakava vaara/uhka kohdehenkilölle itselleen tai muiden hengelle tai terveydelle) ☐ muu tilanne	
6. Liittyykö ko. tehtävän hoitamiseen muita merkittäviä tietoja: (mahdolliset lisätiedot ja huomiot, esim. luona olevan / lähiomaisen yhteystieto):	

III TURVALLISUUSTIEDOT: (henkilöä itseään, viranomaisia sekä vastaanottavaa tahoa ja sen henkilökuntaa varten)

7. Poliisin on saatettava henkilö: ☐ tutkimukseen ☐ sairaalaan ☐ osastolle asti ☐ sosiaalihuollon yksikköön	
8. Virka-avun yhteydessä tulee huomioida ja dokumentoida myös seuraavat kohdat: ☐ turvatarkastettava henkilö ja mukana olevat tavarat ☐ luovutettaessa vastaanottavalle henkilölle, ilmoitettava työ-, asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät seikat ☐ mikäli kiinnioton tai kuljetuksen yhteydessä poliisi joutuu turvautumaan voimakeinoihin, jonka seurauksena kohdehenkilölle syntyy vammoja, ne kirjataan ja tiedotetaan vastaanottavalle henkilölle	
9. Tavoitettavuus (tuntomerkit ja milloin todettu) ja vaatetus:	
- kieli:	- jalkineet:
- pituus:	- housut:
- paino:	- hame: -
- hiusten väri ja malli:	- päällystakki:
	- päähine:
- erityistuntomerkit (parta, lävistykset, tatuoinnit, silmälasit etc.)	

TOIMIJOIDEN TYÖTURVALLISUUS

Tunnista vaara - arvioi riski kaikkien toimijoiden osalta - tiedota muille toimijoille, jos et voi vähentää tai poistaa riskiä.

TOIMI HYVÄN TURVALLISUUSTASON TAKAAMISEKSI!